

'De Unie weigert!' – dat bericht verspreidde zich ook buiten de eigen kring. 'Uit heel het land, zelfs van tegenstanders der Unie, kregen wij', schreef Homan later, 'dankbetuigingen voor dit duidelijke woord in dit allesbeslissende moment.'¹

Nog op de dag waarop dat woord verscheen, overwoog Seyss-Inquart wat hij met de Unie zou doen. '*Ich beabsichtige nicht, die Unie sofort aufzulösen*', deed hij aan zijn voornaamste medewerkers weten, '*da ich die Männer, die in der Unie führend tätig sind, mit der vollen Verantwortung für die gesammelte Anhängerschaft nach wie vor belaste*'² – Seyss-Inquart zag Driemanschap en kader dus als het ware als gijzelaars ter waarborging van het goede gedrag der leden. Natuurlijk moest de Unie in haar uitingsmogelijkheden verder beperkt worden. 'Wargashuysen' en alle sociale voorlichtingsbureaus werden gesloten, de twee volgende nummers van het weekblad werden in beslag genomen, vervolgens werd *De Unie* voor zes weken verboden. Verboden werd ook het dragen van het Unie-speldje en Einthoven en Homan kregen ongevraagd ontslag,³ respectievelijk als hoofdcommissaris van politie te Rotterdam en commissaris van de provincie Groningen.⁴

*

Bij enkele medewerkers van *Generalkommissar* Schmidt was het door Meyer gelanceerde denkbeeld: vorming van een Nederlands Legioen, in goede aarde gevallen. Een van die medewerkers was een zekere dr. Wolfgang Ispert, oorspronkelijk arts in Elberfeld, die in de zomer van '40 (hij had toen al enkele jaren in ons land gewoont) binnen het *Reichskommissariat* hoofd

¹ J. Linthorst Homan: *Tijdscentering*, p. 356. ² Seyss-Inquart: '*Anordnung*', 3 juli 1941 (GKzBV, Stab, 1 c). ³ Einthoven had van de directeur-generaal van politie, mr. A. Brants, het dringend advies gekregen, zelf de bezetter om ontslag te vragen; hij had dat pertinent geweigerd. ⁴ Kort voor zijn ontslag zond Homan Seyss-Inquart op diens verzoek een memorandum over zijn opvattingen. Hij onderschreef daarin de verklaring die in *De Unie* van 3 juli opgenomen was. In een terugblik op zijn gehele actie merkte hij op dat het program waarmee het Driemanschap op 24 juli '40 in de openbaarheid getreden was, '*für niederländische Begriffe sehr weit ging*'; had Seyss-Inquart de Unie dezelfde mogelijkheden gegeven als de NSB, '*dann hätte in wenigen Monaten zwischen Volk und Besatzung viel für künftig gute Beziehungen erreicht werden können*'; '*die Nederlandse Unie und auch ich persönlich*', aldus nog een kenmerkende zin, '*stehen auf der Basis des Völkerrechts, obwohl anfänglich die Zusammenarbeit mit Deutschland weiter gedacht war als das Völkerrecht offenbar in Kriegszeit erwartet.*' (Brief z.d. (eind juli 1941), Doc I-1063, a-5).